

“Gənclərimizi ortaq hədəflərimiz üçün gələcəyə hazırlayacağıq”

– “Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Türkiyə Respublikası Hökuməti arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair” sazişə görə, bu gün hər iki ölkə hansı sahələrdə daha effektiv əməkdaşlıq edir?

– Əvvəlcə, iki qardaş ölkənin təhsildəki ortaq təcrübəsini paylaşmağımıza vasitəçi olduğunuz üçün sizə təşəkkür edirəm. Sualınıza gəl-dikdə isə bildirim ki, bu gün ibtidai təhsildən ali təhsilə qədər geniş bir çərçivədə birgə hərəkət edirik: Azərbaycanda orta təhsil pilləsində təxminən 2500 şagirdimizə təhsil xidməti göstərilir, 5 minə yaxın və-təndaşımız ali təhsil alır. Türkiyədə isə təxminən 45 min azərbaycanlı tələbə bakalavriat, magistratura və doktorantura proqramları üzrə oxu-yur. Bu mənzərə həm əhatə dairəsi, həm də keyfiyyət üzrə ortaq poten-sialımızın qarşılıqlı şəkildə güclən-diyini göstərir.

Peşə və texniki təhsil əməkdaş-lığımızın strateji tərkib hissələrindən biridir. 2022-ci ildə başlanan “Peşə təhsili müəssisələri arasında müəllim mübadiləsi proqramı və təbiiqi təhsil əməkdaşlığı” çərçivə-sində avtomobil texnologiyaları, elektrik-elektronika və informasiya texnologiyaları kimi sahələr üzrə dərş deyən müəllimlərin qarşılıqlı mübadiləsi oldu. Türkiyədən olan mütəxəssis müəllimlər Azərbay-candakı dərşlərdə iştirak etdi, azər-baycanlı müəllimlər isə sənaye bölgələrindəki peşə liseylərimizdə təcrübə və müşahidə keçdilər. Kuri-kulum uyğunluğu üçün ortaq işçi qrupları yaradıldı, emalatxana və la-boratoriya təbiiqlərində yaxşı nü-munələr paylaşıldı. Bu təcrübələr ortaq standart yaratmaq potensialı-mızı və insan resurslarımızın hərə-kətliyləni real şəkildə artırdı.

– Sizcə, hansı sahələrdə əməkdaş-lığın daha da gücləndirilməsində ciddi ehtiyac var?

– Hədəfimiz qarşımızdakı dövrə əməkdaşlığı daha da möhkəm bir əsas üzərində qurmaqdır. Bakı ilə yanaşı, əhalinin sıx ya-sadığı digər şəhərlərdə yeni mək-təblər açaraq təhsilə çıxışı genişlən-dirmək, müəllim mübadiləsini illik təqvimə və ümumi sərişə meyarlar-na əsaslanaraq institusional şəkildə formalaşdırmaq, peşə sahələrində ortaq modullar hazırlayıb qiymət-ləndirmə vasitələrini uyğunlaşdır-maq niyyətindəyik.

– Bas planlar nələrdən ibarətdir? Növbəti addımlar müəyyən edil-bmi?

– Gələcək planlarımız konkret və proqramlaşdırılmış addımlardan ibarətdir.

Hazırda fəaliyyətini davam et-dirən Bakı Türk Anadolu Liseyini və yeni açılmış Əhmədli filialındakı məktəbi ölkəmizdəki təcrübəyə uyğun şəkildə imtahanla şagird qə-bul edən təmayüllü liseylərə – təbiət elmləri liseyi, sosial elmlər liseyi və “xüsusi proqram və layihə” statusu-na malik təhsil müəssisələrinə çə-virməyi planlaşdırırıq. Bununla biz həm akademik nailiyyətləri güclən-dirəcək, həm də “Türkiyə Yüzili Maarif Modeli” istiqamətində həya-ta keçiriləcək proqramlar vasitəsilə şagirdlərimizi bu modelin mahiyyə-tində dərşlər əsasında yetiş-dirəcəyik.

Digər tərəfdən, peşə və texniki təhsil üzrə əməkdaşlıq da prioritet-lərimiz sırasındadır.

“Türkiyə-Azərbaycan peşə təh-sili sahəsində əməkdaşlıq protoko-luna dair Əlavə Protokol”u budəfə-ki səfərimizdə imzaladıq. Bu çərçi-vədə Azərbaycandakı mövcud iki məktəbin peşə təhsil müəssisəsi ki-mi təşkil olunması və türk tərəfinin dəstəyi ilə yeni müəssisələrin açıl-ması barədə razılığa gəldik.

Türkiyənin milli təhsil naziri Yusuf Tekin “Azərbaycan müəllimi” qəzetinə müsahibə verib. O, müsahibədə Türkiyə və Azərbaycan arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığın inkişaf istiqamətlərindən danışır. Həmin müsahibəni təqdim edirik.

Əlavədə yer alan “Peşə təhsili müəssisələri çərçivə təlimatı”na uyğun olaraq, birgə təhsil veriləcək müəssisələrdə reallaşdırılacaq fəa-liyyətlərin ümumi çərçivəsini müəyyən etdik. Bu müəssisələrdə informasiya texnologiyaları, qonaq-pərvərlik və turizm xidmətləri, me-bel və interyer dizaynı, moda dizayn texnologiyaları, qida, xidmət sahə-ləri üzrə təhsil veriləcəyi nəzərdə tutulur.

Son səfərimiz zamanı imzala-dığımız əlavə protokolla bu prosesi daha da irəliləy apardıq. Beləliklə, həm akademik, həm də peşə sahə-sindəki təcrübələrimizi Azərbay-canla paylaşaraq gənclərimizi ortaq hədəflərimiz istiqamətində gələcə-yə hazırlamağa davam edəcəyik.

– Azərbaycana bu yaxınlarda etdi-yiniz səfər iki ölkənin təhsil sahə-sindəki əməkdaşlığına, sizcə, necə təsir göstərəcək?

– Bu vəzifənin icrasına başla-dığım gündən Azərbaycanla təhsil sahəsində əməkdaşlığı hər zaman prioritet hesab etmişəm. Rektor ol-duğum dövrlərdə olduğu kimi, nazir vəzifəsində də bu qaradaşlıq bağları-nı gücləndirmək üçün çalışdım. Na-zir təyin olunduqdan sonra – 2,5 il ərzində Azərbaycana üç dəfə ziyarət edərək bu sahədə aparılan ortaq la-yihələri yerində araşdırma və yeni addımlar üzərində müzakirə etmək imkanı qazandım.

Son səfərimizdə çox məhsuldar görüşlər keçirildi. Azərbaycanın elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev ilə aparılan müzakirələr nəticəsində “Təhsil sahəsində əməkdaşlıq razı-laşmasına Əlavə Protokol” və “Peşə təhsili sahəsində əməkdaşlığa dair protokola Əlavə Protokol” imza-landı.

Bu razılaşmalar həm peşə təh-sili müəssisələrimizin gücləndirilmə-sinə, həm də Bakıdakı türk təhsil müəssisələrinin fiziki infrastruktur ehtiyaclarının ödənilməsinə əhə-miyyətli töhfə verəcək. Eyni za-manı, Azərbaycanın Türkiyədə yaratdığı planlaşdırdığı beynəlxalq xüsusi təhsil müəssisəsi üçün bina ayrılması prosesi də rəsmiləşdirildi. Qarşılıqlı məktəb açılışlarında inzi-bati koordinasiya və hüquqi dəqiqlik təmin olundu. Beləliklə, iki ölkə arasında əməkdaşlıq daha konkret, miqyaslına bilən, davamlı bir səviy-yəyə çatdırıldı.

– Növbəti tədris ilində İstanbulda ilk dəfə Azərbaycan məktəbi fəa-liyyətlə başlayacaq. Türkiyə dövləti bu məktəbin fəaliyyətinə necə dəstək verəcək?

– Türkiyədə açılacaq ilk Azər-baycan məktəbi iki ölkə arasındakı Azərbaycan dilində aparılacaq. Ölkəmizdəki digər beynəlxalq məktəblərdə olduğu kimi, bu mək-təb də qanunvericilik çərçivəsində

“Ortaq modullar hazırlayıb qiymətləndirmə vasitələrini uyğunlaşdırmaq niyyətindəyik”

“Bakı Türk Anadolu Liseyini və yeni açılmış Əhmədli filialındakı məktəbi təmayüllü liseylərə çevirməyi planlaşdırırıq”

“Azərbaycanla əməkdaşlığı hər zaman prioritet hesab etmişəm”

“Azərbaycan məktəbi ortaq tarix və mədəniyyətimizə əsaslanan keyfiyyətli təhsil mühiti təqdim edəcək”

“Qarabağda bütün təhsil layihələrinə dəstək verməyə hazırıq”

“Mübadilə proqramlarını daha da çeşidli etməyi nəzərdə tuturuq”

“Peşə təhsili üzrə əməkdaşlıq konkret addımlarla irəliləyir”

“Ortaq proqramların hazırlanması imkanları artırılıb”

“Bu məsələlər yalnız Azərbaycan üçün deyil, dünyanın bütün təhsil sistemləri üçün ortaq gündəmdir”

Ehtiyacların qarşılanması çərçi-vəsində torpaq ayrılması da daxil ol-maqla fiziki infraqurktura dair bütün lazımi dəstəyi göstərəcəyik. Təhsil proseslərinin nizamlı və sağlam şə-kildə həyata keçirilməsi üçün mü-vafiq dövlət qurumları ilə koordina-siya quraraq məktəbin fəaliyyətini dəstəkləyəcəyik.

Türkiyədə açılacaq bu ilk Azər-baycan məktəbi iki ölkə arasındakı dostluğun güclü bir simvolu olacaq və şagirdlərinə ortaq tarix və mədə-niyyətimizə əsaslanan keyfiyyətli təhsil mühiti təqdim edəcək.

Bu məktəbdə Azərbaycan milli tədris planı tətbiq olunacaq və təhsil Azərbaycan dilində aparılacaq. Ölkəmizdəki digər beynəlxalq məktəblərdə olduğu kimi, bu mək-təb də qanunvericilik çərçivəsində

Yusuf TEKİN:

“İki ölkə arasında təhsil sahəsində əməkdaşlıq artıq güclü bir bazaya malikdir”

üçün mübadilə proqramları həyata keçirilir. Gələcəkdə bu proqramları daha da çeşidli edərək iki ölkənin təhsil müəssisələri arasında əlaqəni gücləndirməyi nəzərdə tuturuq.

– Peşə təhsili sahəsində iki ölkə arasındakı əməkdaşlıq hansı istiqamətlərdə inkişaf etdirilir?

– Türkiyə və Azərbaycan ara-sında peşə və texniki təhsil sahəsin-də institusional əməkdaşlıq möv-cuddur. Protokollarla çərçivəsi mü-əyyən edilən bu əməkdaşlıq mək-təblərin uyğunlaşmalarından proq-ram inkişafı və müəllim təlimlərinə qədər olan konkret addımlarla irəli-ləyir.

Əvvəlcə qardaş məktəb modeli tətbiq edildi: Baş İdarəmizə bağlı 16 peşə və texniki təhsil müəssisəsi Azərbaycan tərəfdaşları ilə uyğun-laşdırıldı. 19 fevral 2021-ci il tarixli “Peşə təhsili sahəsində əməkdaşlığa dair protokol” bu koordinasiyanı da-vamlı bir baza üzərinə qoydu.

2021-ci ilin noyabrında infor-masiya texnologiyaları, mebel və in-teryer dizaynı, qonaqpərvərlik və turizm xidmətləri, qida-xidmət sa-hələrinin həftəlik dərş cədvəlləri hazırlanıb Azərbaycan tərəfinə təq-dim edildi. 22-24 iyun 2022-ci ildə Bakı və Qəbələdə sahə ziyarətləri aparılaraq atelye və laboratoriyaların qurulması üçün texniki tövsiyələr verildi. 29 may-2 iyun 2023-cü ildə Azərbaycanda keçirilən seminar çərçivəsində bu sahələr üçün tədris proqramları tamamlandı; eyni dövrdə Baş İdarəmizin rəhbərliyin-dəki heyət proqram inkişafı təqdi-matları etdi və açılması planlaşdırı-lan məktəbləri yerində yoxladı.

Müəllim təlimləri də əməkdaş-lığımızın mərkəzindədir. 2021-ci il oktyabr – 2023-cü il iyun aylarında 97, 2024-cü il noyabr – 2025-ci il iyun aylarında isə 67 azərbaycanlı atelye və laboratoriya müəlliminə Türkiyədə təlimlər keçirildi.

Son səfərimizdə hörmətli nazir Emin Əmrullayev ilə peşə təhsili gündəmini müzakirə etdik, Qarabağ Universitetində imzalanan əlavə protokol ilə əməkdaşlığı dərinləş-dirdik. Beləliklə, məktəb uyğunlaş-maları, proqram və dərşlik işləri, müəllim təlimləri və infraqurktur hazırlıqları ilə bağlı əməkdaşlıq tam şəkildə irəliləyir, protokollarla dərş-təklənən bu proses iki ölkənin peşə və texniki təhsil imkanlarına birbaşa töhfə verir.

– Təhsil sahəsində ortaq proqram-ların hazırlanması və tətbiqi ilə bağlı hansı layihələr həyata ke-çirilir?

– 19 fevral 2021-ci il tarixində imzalanan “Türkiyə və Azərbaycan hökuməti arasında peşə təhsili sahə-sində əməkdaşlığa dair Protokol” çərçivəsində Azərbaycandan gələn müxtəlif səviyyəli təhsil işçiləri

üçün xidmət üzrə təlim seminarları təşkil edildi. İlk təlim 2021-ci ilin oktyabrında İstanbul və İzmirde 31 nəfərə, ikincisi 2022-ci ilin oktyabr-ında Ankara, Antalya, Bursa, İstan-bul və İzmirde 36 nəfərə, üçüncüsü 2023-cü ilin may-iyun aylarında Antalya, Bursa, İzmir və İstanbulda 40 nəfərə keçirildi.

Dördüncü proqram çərçivəsində Azərbaycanın peşə təhsili mərkəz-lərindən olan 51 nəfər İzmir, İstan-bul, Ankara, Antalya və Bursa şə-hərlərində iki həftəlik praktik təlim keçdi. Təlimlər Ankara (10-21 fev-ral 2025), Antalya və Bursa (7-18 aprel 2025), Bursa (5-16 may 2025), İstanbul (4-18 may 2025) və İzmir (30 iyun-16 iyul 2025) şəhərlərində müvafiq tarixlər arasında uğurla ta-mamlandı.

Bu proqramlarla yanaşı, iki ölkənin təhsil müəssisələri arasında ortaq məzmunların hazırlanması, dərşliklərin uyğunluğunun təmin edilməsi və peşə sahələrində təcrü-bə paylaşımı kimi layihələr həyata keçirildi. Beləliklə, ortaq proqram-ların hazırlanması imkanları artırılıb.

– Sizcə, Azərbaycan və Türkiyə arasında təhsil sahəsində daha hansı mövzular müzakirə edil-məlidir?

– İki ölkə arasında təhsil sahə-sində əməkdaşlıq artıq güclü bir ba-zaya malikdir. Bu gün masaya qo-yulması vacib olan əsas məsələlər məktəb ilə iş dünyası arasında bacə-niyyət uyğunluğunun gücləndirilməsi, rəqəmsal alətlərin dərşlərdə düzgün və təhlükəsiz tətbiqi, təhsildə süni intellekt texnologiyalarının səmərə-li, etik və təhlükəsiz şəkildə istifa-dəsi, müəllimlərin yeni metod və texnologiyaların çıxışının təmin olunması, peşə proqramlarının iş imkanları ilə nəticələnməsi, ali təh-sildə diplomların tanınması və key-fiyyət təminatı ilə akademik dürş-tüliyin qorunması, iki ölkənin türk dili arasında terminoloji uyğunluğun təmin edilməsi, xüsusi qayğıya ehti-yac duyan şagirdlər üçün inklüziv tədbirlərin hazırlanması və fəlakət və böhran dövrlərində təhsilin da-vamılgüdədir. Bu çərçivədə, xüsusilə süni intellekt əsaslı öyrənmə texno-logiyaları sahəsində Türkiyə olaraq son dövrdə mühüm addımlar atdıq. Türkiyənin vitse-prezidenti Cevdet Yılmaz ilə birlikdə təqdim etdiyimiz “Təhsildə Süni İntellekt üzrə Siya-sət Sənədi (2025-2029)” bu sahə-dəki yanaşmamızı ortaya qoydu. Sə-nəd ilə müəllim təlimindən qiymət-ləndirməyə, öyrənmə analitikasin-dən məlumat təhlükəsizliyinə qədər olan geniş çərçivədə süni intellektin təhsilə inteqrasiyası planlaşdırıldı.

Bu baxış dəstəkləyən institu-sional qaydaları da hazırladıq və “Süni intellekt tətbiqləri üzrə etika qaydaları” sənədi ilə bütün layihə-lərimizin etik çərçivədə həyata ke-çirilməsini təmin etdik, həmçinin “Süni intellekt etikası üzrə tövsiyə-lər” adlı vəsait vasitəsilə müəllim-lərə, rəhbərlərə yol göstərəcək etik prinsipləri ictimaiyyətlə bölüşdük.

Nazirlik olaraq texnoloji inki-şafı təhsilə inteqrasiya etməyə xüsusi diqqət yetiririk. Bu sahədə infraqurktur gücləndirilir, şagird və müəllimlər üçün texnologiyanın inkişafına yönəlmiş fəaliyyətlər həya-ta keçirilir. Təhsil texnologiyaları sürətlə inkişaf edir. Biz də bu inki-şafı yaxından izləyərək insani və mədəni dəyərləri unutmamağa diq-qət edirik.

Bütün bu məsələlər yalnız Azərbaycan və Türkiyə üçün deyil, demək olar ki, dünyanın bütün təhsil sistemlərinin ortaq gündəmidir. Bu-na görə də gələcəkdə bu mövzular-da birlikdə atacağımız konkret ad-dımlar təhsil əməkdaşlığımızı daha mənəli və davamlı edəcək.

İlhamə İSABALAYEVA